

370262

Prof. E. Ilvise ja mag. F. Grünthal'ile
kuidamisena.

27.09.40.

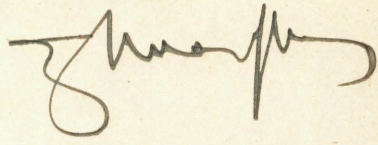
h. Kadant.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLA
DIPLOMIAKTO

27. sept 1940
№ 213
TARTU

Arvestan diplomiteid -

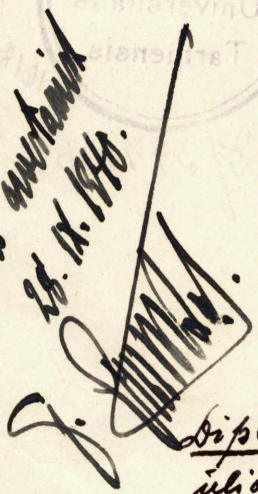
28.09.40

Vallaslapse

alimendihagi.

Arvestan oma kinnimul rahakohale
alimendit kaitse ja selle kinnimul
Töö on tehtud rahakohale.
Arvestan, et see on õigustatud
dokumendid.

28. IX. 1940.

2603.

Diplomitas, mis kuulub Gustav Konna
üliõpilaselt, Felix Karl'ile
Gustavilt, mtr. nr. 6530.

20.09.40. ja

S i s u k o r d.

1. Vallaslapse mõistest ja selle õiguslikust seisundist.
2. Vallaslapse alimendi hagi alus ja ese.
3. Hagi allumus.
4. Hagi hind.
5. Mida peab hageja tõendama.
6. Kostja kaitsevahendid.
7. Vallaslapse ja tema ema erinevad taotlused.
8. Hagi kindlustusest ja eeltäitmisest.
9. Kohtulikust sobingust ja väljaspool kohut toimunud kokkuleppes alimentide suhtes.
10. Soovitatud uuendustest vallaslapse alimentide protsessi alal.

§ 1. Vallaslapse mõistest ja selle õiguslikust seisundist.

Balti Eraseadus § 163 kohaselt loetakse vallaslapsiks iga laps, kes on sündinud, ilma et tema vanemad üksteisega seaduslikus abielus oleksid või vähemalt kohtulikult abielulisteks tunnistatud oleksid, siis veel need, kes on sündinud küll seaduslikust abielust, kuid varem kui 182 päeva abielu sõlmimise päevast arvates, juhul, kui mees neid ei tunnista oma seaduslikeks lasteks, ning need, kes on sündinud peale 10-et kuud pärast abielu lõpetamist. Mitteabieluliste laste hulgast tulevad aga välja arvata kõik need lapsed, kes on sündinud kihlatute sugulise ühendi tagajärjel või neiu, keda on võrgutatud abielulubadusega, juhul, kui abielu hiljem teostub või kui võrgutatu hiljem kohtu poolt võrgutaja lahutatud naiseks tunnistatakse.¹⁾ Tekib küsimus, milline on vallaslaste õigusline seisund

1) Vt. ka Erdmann "System des Privatrechts" I Band,

võrreldes abielust sündinud lastega. Kõigepealt deklareerib end. E.V.Põhiseaduse § 6 põhimõtte, et kõik Eesti kodanikud on seaduse ees ühetaolised ega või Eestis olla avalik-õiguslikke ees- ja paheõigusi, mis olenevad sündimisest, usust, soost, seisusest või rahvusest.¹⁾ Samuti on ka E.N.S.Vabariigi konstitutsioonis läbi viidud kategooriline põhimõte, et kõik E.N.S.Vabariigi kodanikud on üheõiguslikud.²⁾ Järelikult üldiselt ei saa erineda vallaslapse õigusline seisund teiste isikute õiguslikust seisundist. Sama deklareerib ka BES § 164, mille kohaselt mitte-seaduslikust abielust sündimine ei oma mingusugust mõju vallaslapse üldõiguslikule seisundile, ja seda (s.o. väljaspool abielu sündimist) ei või lapsele süüks panna kellegi poolt, samuti ei või see võtta õigust olla ametis ühiskondlikes ametasutuses ning teistes teenistustes. Seega näeme, et on ajalükku varisenud seisukoht, mille kohaselt vallaslaps oli üldise põlu all ning isegi seadus-

1) Vt. T.Grünthal "Väljaspool abielu sündinud laste olukorra reformivajadusest", mis on ära toodud IX õigusteadlaste päeva protokollides.

2) Vt. E.N.S.V.konstitutsioon § 95, ENSV Teataja lll-40.a.

andluse kaudu katsuti tema õiguslikku seisundit erinevaks teha teistest, mille kaudu taheti moraalitõsta. Praegusel ajal on riigile iga tema kodanik tähtis ning ta püüab sinna poole, et kõik kodanikud saaksid väärrika kasvatus ja ülalpidamise, nii et neist võiksid saada väärrikad ühiskonnaliikmed, mispärast seadusandlus ka üha suuremat tähelepanu pühendab vallaslastele ja nende kasvatamisele.

Vallaslaste õiguslikud suhted vanematega. Vallasema suhtes tekib vallaslapsel sama õiguslik vahekord, mis abielust sündinud lastel mõlema vanema suhtes. Emal lasub lapse kasvatuõigus ja kasvatuskohustus, ühesõnaga kõik need õigused ja kohustused, mida vanemlikuks võimuks nimetatakse. Kui on jutt vallaslapse isast, siis tuleb silmas pidada, et kehtiv täiviilõigus tunneb õieti presumeeritavat isa. Ja seda täiesti praktilistel kaalutlustel, kuna on raske tõestada lapse eostamist must ühe kindla isiku poolt. Seepärast presumeeritakse, et lapse isa on isik, kes on kriitilisel ajal lapse emaga suguliselt ühenduses olnud. Presumeeritav vallasisa ei jaga lapsega seaduslikku pärimisõigust. Val-

-lasisa ei oma vallaslapse suhtes ka vanemlikku võimu, ega kasvatamisõigust, väljaarvatud ainult erandjuhtumid, kus laitmatute eluviisidega wallasisale laps kasvatamiseks usaldatakse, kui ta, s.o. laps, emalikkude hoolt enam ei vaja.¹⁾ Vallaslaps ei oma õigust isa perekonnanimele ega isa perekonnaõigustele.²⁾ Vallaslapse perekonnanimeks on tema ema perekonnanimi.³⁾

1) Vt. Dr. Erdmann "System des Privatrechts", Erste Band, lk. 470.

2) Vt. BES § 166. Mis puutub isa perekonnaõigustesse, mida vallaslaps ei oma, siis on see säte kahtlematult juba iganenud, sest sotsialistlikus ühiskonnas, kus kõik kodanikud on üheõiguslikud, ei saa ka mõni perekond eriõigusi omada.

3) BES § 166 lubab vallaslapsele anda perekonnanimeks vabal kokkuleppel ka mingisuguse teise perekonnanime kui ema perekonnanimi, kuid see norm ei leia tegelikult rakendamist, kuigi ta otseselt kustutatud ei ole.

§ 2. Vallaslapse alimendi hagi alus ja ese.

Laps oma nooruse eas ja eriti oma esimestel eluaastatel on selleks liiga nõrk ja väeti, et iseseisvalt ilma välisabita kasvada ja elada. Seepärast on ürgseks looduseseaduseks, et vanemad peavad looma olukorra ja tingimused, milles laps võiks normaalselt areneda ja kasvada. Mida kõrgemal arenemisastmel on inimühiskond, mille väärrikaks liikmeks laps tahab saada, seda pikem on elu ettevalmistav periood. On loomulik, et vanemad esmajoones on need, kes aitavad last ajal, mil ta ei ole suuteline end iseseisvalt elatama. Vallaslapse juures, nagu juba varemgi mainisin, omab ema vanemlikud õigused ja vastavalt sellele ka kohustused lapse suhtes. Kuid ka vallaslapse isa ei ole vabastatud vallaslapse ülalpidamise kohustusest, mida ta juba looduseseaduste kohaselt tegema peaks. Kuna aga leidub küllaldaselt isasid, kes oma vallaslapse suhtes isakohuseid vabatahtlikult ei täida, siis on seaduseandluse kaudu loodud normatiivne alus, mille kohaselt võib laps oma eestkostja kaudu või oma ema kaudu vallasisa selleks sundida.

Hagi alus. Hagi aluse all üldisemas mõttes tuleb mõista neid faktilisi olukordi, millest hageja tuletab enesele vastava õiguse tekkimise. Tuleb teravalt vahet teha materjaalõigusliku hagi aluse mõiste ja protsessuaal-aluse mõiste vahel. Hagi alus materjaalõiguslikus mõttes - causa actio - on nende sündinud pro olnud faktide kogum, millest hagi tõeliselt tuletub. Materjaalõiguslik hagi aluse mõiste pole kohaldatav tsiviilprotsessile, mis on rajatud võistluspõhimõttele. Tsiviilkohus vastandina kriminaalkohtule ei otsi omal algatusel materjaalset tõde, vaid piirdub formaalse tõega. Nii ei uuri kohus omal algatusel neid juriidilisi suhteid ja nende tõelist asetleidmist, vaid ainult kontrollib seda alust, mis hageja seab oma taotlusele. Seega on materjaalõiguslikul hagi alusel tsiviilprotsessis ainult kaudne tähtsus, selles mõttes, et juhul, kui kohus leiab, et see alus, mis hageja on seadnud oma taotlusele, ei ühtu materjaalõigusliku alusega, kohus konstateerib, et hageja hagi esitatud kujul ei kuulu rahuldamisele.¹⁾

1) Vt. T. Grunthali loengud Tsiviil ja kaub. protsessi alal (Vene Sen. 1900 - 35).

Hagi alus protsessuaalses mõttes on nende õigusttekitavate faktide kogum, mis hageja kohtule esitab.

Üle minnes vallaslapse alimendihagi alusele võime mainida, et siin hagi aluseks materjaalõiguslikus mõttes on looduse ürgseadus, mis on fikseeritud BES § 167, ja mille kohaselt vallaslapse eest hoolitsemine ja kasvatamine ei lasu mitte üksnes emal, vaid ka isal. Viimane peab täitma seda kohustust isegi sel juhul, kui temal ei olnud kohustust abielluda vallaslapse emaga või kui temal ei olnud kohustust anda emale kaasavara, kuigi temale ei anta isavõimu selle lapse suhtes. BES § 168 põhjal lasub isal kohustus anda lapsele tarvilikke vahendeid ülalpidamiseks ja kasvatamiseks, niikaua kuni ta ise ei ole suuteline ennast ülalpidama.

Huvitav on siinkohal märkida, et BES otseselt kindlate aastate arvu ei määra, kui kaua lapse isa on kohustatud vallaslapsele elatist andma, vaid mainib ainult, et nii kaua kui laps ise ei ole suuteline ennast üleval pidama. Selle vastu aga Tsiviilseaduse eelnõu, võttes arvesse väljakujunenud kohtupraksist, on üldreeglina täpselt ära määranud, kui kaua peab isa vallaslapsele elatist andma. Nii kõlab Ts.eel-

nõu § 400 järgmiselt: "Vallaslaps on õigustatud saama kuuteistkümnenda eluaastani - viimane ühesarvatud - isalt ülalpidamist vastavalt isa ja ema varaseisule ja elujärjele. Ülalpidamise hulka kuulub kõik, mis lapse elamise tarvidusteks ja tema tervise eest hoolitsemiseks vajalik, samuti kasvatus ja elukutse ettevalmistamise kulud, kuid nõnda, et ülalpidamise kohusline vähemalt samal määral võiks täita ülalpidamise kohustust ka oma perekonna ja abieluliste laste vastu. Kui laps pärast kuuteistkümnenda-aastaseks saamist kehalise või vaimlise vigasuse või mõne muu kaaluva põhjuse tõttu ei suuda ennast ise ülal pidada, siis tuleb talle anda ülalpidamist, kuivõrd vaja, ka pärast seda tähtaega."

See eeltsiteeritud Ts.eelnõu paragrahv on saanud juristide ringkonnas kritiseeriva hinnangu osaliseks, kuna on asunud seisukohale, et elatisraha maksmise piiramine kindlate tähtaegadega ei ole otstarbekohane, eriti selle piiramine ainult kuni lapse 16 aastat vanaks saamiseni. Asjatundjad sellel alal on asunud seisukohale, et siin on Tsiv.eelnõu konservatiivsem kui BES, mille kohaselt kohus oma äranägemise järgi, arvestades vanemate varalist ja

seltskondlist seisukohta, võis rahuldada alimentide hagi taotlust ka lapse vanema eani.¹⁾ Professor Tjutrjumov pooldab seisukohta, et vanemad peaksid olema kohustatud andma oma lastele, nii abielust sündinutele kui ka vallaslastele, elatist kuni nad osutuvad võimelisteks iseseisvalt teotsema, mis ühelt poolt võib saabuda veel enne täisealiseks saamist, näiteks tütre suhtes, kes abiellunud, mille puhul, nagu teada, tema ülalpidamise kohustus lasub tema mehel. Teiselt poolt aga laste vajadus saada vanematelt ülalpidamist võib ka kaugelt ületada lapse täisealisuse piiri, kui näit. laps on asunud ette valmistuma arsti, advokaadi jne. elukutsele, milline, nagu teame, omandatakse kesk- ja kõrgemate õppeasutuste lõpetamise kaudu.²⁾

Vallaslapse alimendihagi alus protsessuaalses mõttes (fundamentum agendi) on nende faktide kogum, mis hageja kohtule esitab selle tõenduseks, et just kostja on vallas-

1) Vt. T.Grünthal IX õigusteadlaste päeval peetud referaat vallaslapse üle.

2) I.Tjutrjumov "Vanemate alimentaarkohustusest" - Õigus nr.1 - 1937.a.

lapse isa või, täpsemalt öeldud, et kostja on vallaslapse emaga kriitilisel ajal sugühenduses olnud ja et selle tagajärjel on laps sündinud. Kriitiliseks ajaks loetakse aega, mis on 10 kuu ja 182 päeva vahel enne lapse sündi.

Hagi ese. Hagi eseme all mõistame sammehagides eset, mille kohta hageja taotleb kohtuotsust.¹⁾ Nii siis saab vallaslapse alimendi hagi juures hagi esemeks olla teatav rahasumma, mida hageja taotleb kostjalt vallaslapse ülalpidamiseks ja kasvatamiseks. Tuleb asuda seisukohale, et hagi esemeks võib olla ka teatud hulk natuuras antud väärusi, mis tarvilikud lapse ülalpidamiseks, sest BES § 167 ütleb, et vallaslapse ülalpidamise ja kasvatamise kohustus ei lasu mitte üksnes emal, vaid et seda kohustust peab täitma ka isa. Edasi räägib BES § 172, et isa võib teatud tingimustel ülalpidamise vahendite andmise asemel lapse saada enese kasvatada ja seega ülalpidamise vahendite andmisest vabaneda. Sellevastu on Tsiviilseaduse eelnõu kindlalt asunud seisukohale, et ülalpidamisekohusline peab

1) T.Grünthali loengud Tsiviil ja kaub. protsessi alal.

temale langenud osa maksma rahas sellele, kes tegelikult kannab lapse ülalpidamise kulud.¹⁾

Tekib küsimus, kas koos elatistraha nõudega vallaslapselle tuleb ilmtingimata taotleda ka kostja tunnistamist lapse isaks, s.o. kas hagi esemeks peale elatistraha nõudmise peab ilmtingimata olema ka juriidiliste suhete kujundamise taotlemine lapse ja isa vahel. Sellele küsimusele on Riigikohus andnud jaatava vastuse ning konkreetselt ettetulnud asjas tehtud motiivid on järgmised: "Igas nõudes, kus taotletakse vallaslapselle elatistraha tema isalt, tuleb kohtul kõigepealt selgitada küsimus, kas kostja on lapse isa (BES § 165 ja 168) ning alles sellest faktist, kui isaks tunnistamise küsimus on lahendatud jaatavalt, järgneb kostjale kohustus anda lapsele ülalpidamist. Kuna vallaslapsel peale alimentide saamise õiguse mingisuguseid teisi õigusi oma isa suhtes ei ole (BES § 166), siis puudub isaks tunnistamisel iga-sugune juriidiline tähtsus peale alimentide kohustuse ning

1) Tsiviilsead. eelnõu 1936.a. § 401, lg.3.

sellepärast tuleb isaks tunnistamise küsimus elatisraha nõudega lahutamatuks seotuks pidada.¹⁾

Peab aga mainima, et kohtupraktis hiljem on asunud seisukohale, et alimentide hagi juures ilmtingimatult ei ole tarvilik kostja lapse isaks tunnistamise taotlemine. Alimentide hagi võib ka ilma eelnimetatud taotluseta rahuldatud saada, ja seda peamiselt põhjusel, et BES vallaslapse isa kindlaks tegemise moodusena lubab presumtsiooni, mille kohaselt vallaslapse isa on see, kes lapse emaga kriitilisel ajal on suguliselt läbi käinud ning et see on kohustatud ka lapsele ülalpidamist andma, ilma et see isik alati pruugiks faktiliselt lapse isa olla. Kas selle seisukohaga BES vastavaid sätteid mitte liiga laiendavalt ei tõlgendata, on nüüd iseküsimus, kuid kahtlematult on niisugune seisu-koht riiklikust ja ühiskondlikust seiskohast väljudes tervitatav, kuna laps on ilma sündinud ja keegi peab tema ülalpidamise ja kasvatamise eest hoolitsema, eriti veel siis, kui kõikide vallaslaste riigi kulul kasvatamine küsimuse tegelik teostamine on, vastavate ressursside puudumise tõttu, utopia.

1) Riigikohtu tsiv.t.nr.244-30.a. Leidub A.Peep "Perekonnasõiguses" leht 72.

§ 3. Hagi allumus - objektiivne ehk asjaline ja subjektiivne ehk isikuline.

Objektiivne ehk asjaline allumus määrab, millised tsiviilasjade liigid kuuluvad antud liiki kohtu võimkonda, s.o. millised asjad kuuluvad jaoskonnakohtu ja millised ringkonnakohtu lahendamisele. Millised tsiviilasjad alluvad jaoskonnakohtule, seda määravad TKS §§ 29 ja järgmised ning 1806 ja järgmised. TKS § 1806 näeme, et jaoskonnakohtule alluvad kõik asjaõiguslikud hagid vallasasjadele ja võlakohustustele, ükskõik, mis alusel need on tekkinud, kui hagi hind ei ületa 1000 krooni. Sama paragrahvi p.7 ütleb ka, et jaoskonnakohtule alluvad kõik ülalpidamise (alimentide) nõuded, vaatamata nõude hinna peale. Siinkohal olgu märgitud, et kuni 1926.a. allusid jaoskonnakohtule, tookordsele rahukohtunikule, alimentide hagidest ainult need, mille nõudesumma ei ületanud 1000 krooni.¹⁾ Suurema nõudesummaga alimentide hagid allusid üldreeglikohaselt rahukogule, nüüdsele ringkonnakohtule.

Kohtupraksises on tulnud ette juhtumeid, kus suvatsetakse

1) Riigi Teataja 171/172 - 1925.a.

väita, nagu ei alluks jaoskonnakohtunikule alimentide nõudmine sel juhul, kui nõudja taotleb koos alimentide saamisega ka kostja vallaslapse isaks tunnistamist, nii nagu oleks sel juhul tegemist juriidilise vahekorra tunnistamise või mõne muu hagiga, millised ei allu jaoskonnakohtunikule, vaid Ringkonnakohtule. Selles küsimuses on Riigikohus andnud järgmise seletuse: "Väljaspool abielu sündinud lastel on BES §§ 166 ja 168 mõtte kohaselt õigus saada oma isalt ülalpidamist seni kui nad ei ole suutelised end ise toitma. Mingisuguseid muid õigusi vallaslapsel oma isa suhtes ei ole. Järelikult isa kindlakstegemine (BES § 165) ei oma mingisugust omaette tähtsust vaid on ainult elatisraha nõude aluseks. Seepärast on põhjendamata väide, nagu ei võiks mitte-abielulise lapse isa kindlakstegemine, kui see on ühenduses alimentide nõudega, alluda jaoskonnakohtunikule, sest selline nõue kujutab endast lõppjäreluses ikkagi elatisraha nõuet, millised nõuded aga kõik alluvad jaoskonnakohtunikule.¹⁾

Subjektiivne ehk isikuline allumus. Iga üksiku kohtu

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.431-1930.a., mis on ära toodud A.Peebu Abieluseadus ja Perekonnaõiguses lk.68.

allumus pro kompetents määratakse kindlaks ka maa-alaliselt, s.o. igale kohtule määratakse kindlaks teatud territooriumi osa, mille elanikkonna asjus tema on õigustatud ja kohustatud kohut mõistma. Nii kuulub jaoskonnakohtunikule kohtuvõim ainult tema jaoskonna piirides ja ringkonnakohtule tema ringkonnas, väljaarvatud seaduses eriti ettenähtud juhtumid.¹⁾

Sellist maa-alalist kohtute kompetentsi piiritlemist kutsutakse isikuliseks allumuseks ehk subjektiivseks kompetentsiks (competentia racione personae), kuna ta näitab ära, milline kohus kellegi isiku asju on võimne lahendada, kusjuures pidepunktiks üldreeglina on kostja ^{alaline} elukoht (TKS § 203). Alaliseks elukohaks loetakse kohta, kus isik oma elukutse, töö või vara poolest asub, või kus tema omab alalise peatuse ja koduse sisseseade (TKS §§ 20, 205 ja BES § 3066).

Peale kostja elukoha on ka veel palju teisi isikulise allumuse pidepunkte, nii näit. kinnisvara asukoht jne. kuid nende juures peatumine ei peaks olema tarvilik, kuna vallaslapse alimentide hagi subjektiivse allumuse määramise juures

1) Vt. Kohtuseadus RT. 1938 m. 36.

+

tuleb arvestada peamiselt ainult kostja elukohta. Võib ette tulla ka juhtumeid, kus kostja ei oma Eestis elukohta, sel juhul tuleb hagi esitada tema s.o. kostja kinnisvara asupaiga järgi, kui aga kinnisvara ei ole, siis kostja viimase Eestis teadaoleva elukoha järgi (TKS § 210) ja lõpuks, kui ühtegi eelnimetatud pidepunkti kasutada ei saa, siis tuleb hagi esitada nõudja enese elukoha järgi.

Üldkokkuvõttes võiks öelda, et vallaslapse alimendihagi allub sellele jaoskonnakohtunikule, kelle tööpiirkonnas on kostja alaline elukoht. Siinkohal peab veel märkima, et mõõduandev on kostja see elukoht, mis tal oli hagi kohtule esitamise momendil. Kui kostja hiljem oma alalist elukohta muudab ja asub elama teise jaoskonnakohtuniku tööpiirkonda, siis see hagi allumust teise jaoskonnakohtunikule enesega kaasa ei too.

§ 4. Hagi hind.

TKS § 272 järgi loetakse hagi hinnaks seda summat, mis on näidatud hagipalves. Hagi hind on õieti see summa, mida hageja kostjalt nõuab ja seetõttu peab see olema kooskõlas palvepunktiga. Hagi hind on tähtis selle tõttu, et see sageli

määrab allumuse (alimentide hagi juures hagi hind, nagu juba eelpool nägime, allumust ei mõjusta), teiseks määratakse sellele vastavalt kohtulõiv ja asjaajamise kulud. Seejärel ei ole hagi hind jäetud mitte alati täielikult kostja hinnata, vaid seadus annab otseselt juhiseid, kuidas hagi teatud juhtudel hinnata tuleb.¹⁾ Alimentide hagi hinda tuleb määrata TKS § 273 p.4 ettenähtud juhiste kohaselt, mille kohaselt hagide puhul tähtajaliste õiguste kohta teatavate väljamaksude peale on hagi hinnaks kõikide nõuetavate välja- maksude summa.²⁾ Nii näiteks, kui hageja taotleb kostjalt vallaslapsele elatisrahaks 30 krooni kuus ja seda lapse 15. eluaastani, viimane eluaasta kaasa arvatud, siis sel juhul oleks hagi hind 5400 krooni ($30 \times 12 \times 15 = 5400$). Muidugi ei ole hageja õigustatud seda summat korruga kostjalt saama, vaid osa kaupa, näit. kuu või 3 kuu osamaksude ettemaksmise näol. Korruga on hageja õigustatud saama lapsekasva-

1) Vt. TKS §§ 272 - 274', millised paragrahvid käsitlevad hagi hinda ja hagi hinna kindlakstegemist.

2) Kohtupraktises esineb ka üsna sageli juhtumeid, kus hagi hinnaks üles antakse 10 aasta alimentide kogusumma.

tusraha möödunud aja eest, arvates lapse sündimisest kuni nõude esitamiseni. ElatISRaha nõudega möödunud aja eest, mis sisuliselt on õieti kahjutasu nõudmine, võib esineda iga isik, kes tegelikult on lapsekasvatuse kulud kandnud.¹⁾ Siinkohal tuleb märkida, et möödunud aja eest täitmata jäänud kohustuste suhtes rakendatakse üldaegumise eeskirju (BES § 3620) s.o. möödunud aja eest saab ainult kuni kümne aasta maksmatajäänud alimendid tagantjärele sisse nõuda, üle selle aja on juba nõudmine aegunud. Hagi aga selles osas, kus taotletakse kostja vallaslapse isaks tunnistamist, ei kuulu aegumisele ning seda võidakse taotleda ka peale 10 aasta möödumist, arvates vallaslapse sünnist.²⁾ Nii võib vallaslapse alimentide hagi esitada näit. 12 aastat peale vallaslapse sündi, sel juhul hagi üldiselt ei ole aegunud, kuid on aegunud ainult tagantjärele nõutav elatISRaha osa, mis ületab 10 aasta kogusumma.

ElatISRaha suurus. Vallaslapsele ülalpidamiseraha suuruse määramises on mõõduandvad BES § 169 eeskirjad, mille järgi ülalpidamiseraha määratakse kohtu poolt vastavalt

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.21 - 1923.a.

2) Riigikohtu tsiv.toim.nr.429 R-1937.a.

isa jõukusele ja ema seltskondlikule seisundile. Tegelikult muidugi esitab hageja ise oma nõude suuruse ja kohus kontrollib, arvestades eelnimetatud pidepunkte, millises ulatuses ta nõude rahuldab. Kui mitmenda lapse eluaastani on isa teda kohustatud ülal pidama, selle kohta annab vastuse BES § 168, mille järgi on isa kohustatud oma väljaspool abielu sündinud lapse ülalpidamiseks ja kasvatamiseks vajalikke vahendeid (alimente) andma niikaua, kui laps saab võimeliseks ennast ise toitma. Sellest näeme, et siin on kohtule jäetud suured võimalused iga konkreetjuhtumi korral arvestada asiolusid, mis tingivad selle, kui kaua laps vajab ülalpidamist isalt. Tavaliselt rahuldatakse alimentide hagid kuni lapse 16. eluaastani, mil eeldatakse, et laps on selle ea saabumisel juba võimeline ennast iseseisvalt elatama.

TKS § 880' p.4 põhjal kasutab hageja, kes hageb vallaslapsele tema isalt alimente, vaesuseõigust terves ulatuses, ilma et temale seda õigust oleks vaja tunnustada kohtu poolt. Seega on vaesuseõiguse alusel hageja vabastatud kõikidest kohtumaksudest ja kuludest. Nõukogude Liidu seaduste järgi on alimentide taotleja vabastatud ka advokaadi honorarist.

Protsessi võitmise korral nõutakse kohtulõiv, tempelmaksud ja muud kohtumaksud ning -kulud sisse kostjalt, protsessi kaotamise korral aga arvatakse, hagejal oleva vaesuseõiguse tõttu, saamatajäänud kohtumaksud ja kulud hageja võlaks riigile, kui need ületavad 50 krooni, ning nõutakse sisse üldalustel (TKS § 888').

§ 5. Mida peab hageja tõendama.

§ 366 eeskirja kohaselt peab hageja tõendama oma hagi ja kostja oma vastuväiteid. Alimentide protsessis peab hageja tõendama, et kostja on vallaslapse isa. Selle tõendamiseks võib hageja kasutada kõiki tsiviilprotsessis esinevaid tõendusvahendeid. Seda, et just kostja on lapse isa, on hagejal võrdlemisi raske tõendada, mispärast on lubatud presumtsioon, et lapse isaks loetakse meest, kes on lapse emaga kriitilisel ajajärgul olnud suguühenduses. Kuna ei ole kerge tõendada ka suguühendis olemist, siis on siingi lubatud kaudsed tõendid ja järelduste tegemised teadaolevaist asjaoludest, mis lubavad eeldada, et lapse ema ja oletatava isa vahel on lapse eostamise ajal sugu-

ühendus olnud. Riigikohus on selles küsimuses seletanud järgmist: "BES § 162 põhimõtte järgi loetakse väljaspool abielulist vahekorda sündinud lapse isaks mees, kes ise tunnistab, et laps on temast sündinud või kelle kohta tõendatakse, et ta on kriitilisel ajajärgul olnud sugulises ühenduses lapse emaga. Kuna aga suguline vahekord kuulub inimelu intiimsemate momentide hulka, siis tavaliselt ei ole tunnistajaid, kes teaks tõendada, et lapse oletatav isa on lapse emaga kriitilisel ajajärgul sugühenduses olnud. Sellepärast oleks sugulist akti kui niisugust tunnistajate läbi peaaegu võimata kindlaks teha. Kuid sugulist läbikäimist võib kohus eeldada, kui kõigi asiolude koostuslikul hinnangul ja läbikaalumisel on selgunud, et teatud mehe ning naise vahekord oli sedavõrd intiimne ning et väli- sed tingimused, millistes nad asusid mõnel kontseptsiooni- ajajärku kuuluval silmapilgul, olid säärased, et nende vahel suguline ühendus võis aset leida. On nõudja suutnud tõenda- da, et lapse ema ja kostja olid kriitilisel ajajärgul säära- ses vahekorras, et lapse eostamine nende vahel oli võimalik,

siis on nõudja oma poolt täitnud selle tõendamise kohustuse, mis TKS § 81 tema peale on pannud; sest kuna loodus isaks olemist varjab, ei saa iialgi isaduse (paternitas) fakti tõendada sedavõrd vastuvaidlematult, kui näit. emast sündimist, vaid BES § 165 järgi on isa see, kelle kohta on tõendatud, et ta teatud asiolude juures võis last eostada." 1)

Eeltoodust näeme, et hageja peab tõendama kaudsed faktid, mis vastuvaidlematult lubavad oletada, et kostja on olnud lapse emaga kriitilisel ajajärgul sugulises vahekorras; on see tõestatud, siis võib hagi saada rahuldatud, juhul, kui kostja ei tõenda exeptio plurium concumbentium'i, s.o. väidet, et lapse ema on kriitilisel ajajärgul ka veel teiste meestega sugulises ühenduses olnud, mil juhul hagi tuleb tagasi lükata.

Spetsiifiliselt ainult alimentide protsessile omased moodused, millega hageja võib oma hagi tõendada, on sarnasuse ekspertiis ja vereproov.

Sarnasuse ekspertiis isasuse kindlakstegemise moodusena on alles hilisema aja leiutis ning on laialdasemat rakenda-

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.313 - 1930.a.

mist leidnud NSV Liidus, kus on ka ühtlasi toimetatud ulatuslikke geneoloogilisi uurimisi morfoloogiliste tunnuste pärilikkusest. Sarnasuse ekspertiisi juures võrreldakse last kostjaga ja tehakse asjatundjate kaasabil, peamiselt morfoloogiliste tunnuste võrdluse kaudu kindlaks, kas kostja on lapse isa.¹⁾ Käesoleval ajal on sarnasuse ekspertiisi kaudu isasuse (paterniteedi) selgitamine ka meie kohtus leidnud üsna rohket rakendust ning Riigikohus on asunud seisukohale, et alimendi hagi võib rahuldada, kui paterniteedi küsimus on sarnasuse ekspertiisi kaudu jaatavalt lahendatud, milline lahendus peab olema kooskõlas teiste asjas ilmsikstulnud asioludega.²⁾ Sarnasuse ekspertiisi kohta peab veel juurde lisama, et kategoorilist isasuse jaatamist sarnasuse andmete põhjal praeguste kogemuste alusel ei peeta üldiselt veel võimalikuks. Siin võib vaid suurema või väiksema tõenäosusega teha oletusi.

1) Prof. Dr. Med. G. Rooks "Kohtuarstiteadus" leht 324.

2) Riigikohtu tsiv. toim. nr. 999 - 1931. a.

Vereproov isasuse kindlaks tegemise vahendina.

Hageja võib oma hagi tõenduseks taotleda n.n. vereproovide kaudu isasuse kindlaks tegemist. Vereproovi kaudu isasuse kindlaks tegemine põhjeneb veretüüpide teooriale, mille lähem vaatlemine aga ei mahu käesoleva töö raamidesse. Isasuse kindlaks tegemine vereproovide kaudu, mida võetakse emalt, lapselt ja oletatavalt isalt või isegi mitmelt oletatavalt isalt, ei ole veel nii kaugemale arenenud, et meie võiksime kategooriliselt väita, kes on lapse isa, kuid ka siin, nagu sarnasuse ekspertiisi juureski, tehakse oletusi, mis on rajatud suurema või väiksemale tõenäosusele. Küll aga võib vereproovide kaudu juhul, kui lapsel üldse oletatava isa veregruppe ei leidu, kindlasti väita, et oletatav isik ei ole lapse isa. ¹⁾

Peab veel märkima, et kostja ei ole kohustatud sarnasuse ekspertiisi teha laskma ega vereproove andma, kui ta seda ei soovi, kuna tsiviilseadustik, mille väljaandmise

1) Prof. Dr. Med. G. Rooks "Kohtuarstiteadus" lehed 319 - 323.

ajal eelnimetatud isasuse kindlakstegemise mooduseid ei tuntud, seda ette ei näe.

§ 6. Kostja kaitsevahendid.

Kostja kaitsevahendid alimentide protsessis on üldiselt, peale mõningate erandite, samad, mis teisteski tsiviilhagides. Nii võib kostja kõigepealt tarvitada protsessuaalseid kaitsevahendeid, mille kaudu ta taotleb mingi formaalse puuduse tõttu hagi läbivaatamisele ja sisulisele arutamisele vittevõtmist. Nende formaalsete kaitsevahendite hulka kuuluvad üldiselt väited selle kohta, et ei ole õige alluvus, väited, et nõudjal puudub teovõime, volinikul puudub volitus jne.¹⁾ Kostja materjaalõiguslikkudest kaitsevahenditest tuleks nimetada 1) hageja taotluse eitamist kostja poolt (negatio simplex), näit. väidab kostja, et tema ei ole lapse isa, mis puhul nõudja peab tõendama vastupidist, 2) kostja poolt faktide ettetoomist, mis hageja

1) Taandust käsitleb TKS §§ 571 - 589.

taotluse teeb ebatõenäoseks (negatio per positionem alterius), näit. kostja toob tõendid, et tema lapse eostamise ajal oli suguvõimetu või viibis vangis jne. 3) vaie kitsamas mõttes, exceptio. See on kostja vastuväide, mis otseselt ei eita hageja poolt esitatud fakte, kuid selle eest seab hageja fakti vastu teise fakti, mis paralüseerib hagi taotluse. Niisuguse vaidena tunneb BES alimentide hagi juures exceptio plurium concumbentium'i. Exceptio plurium concumbentiumi põhimõtte on toodud BES § 165-es ning selle järgi kriitilisel ajajärgul lapse emaga suguliselt kokkuelanud mees vabaneb lapse ülalpidamise kohustisest, kui ta suudab tõestada, et lapse ema samal ajajärgul oli sugulises läbikäimises veel mõne teise mehega. Selle exceptio tõttu jääb lapse isa kindlaks tegemata ja lapse ülalpidamise kulud jäävad ainuüksi ema kanda, või selle kehvuse puhul langevad riigi ja omavalitsuse kanda. See exceptio on juriidilises kirjanduses suuri vaidlusi tekitanud ja temasse on viimasel ajal hakatud üsna kriitiliselt suhtuma.¹⁾

1) Vt. T.Grünthali IX õigusteadlaste päeval peetud referaat vallaslapse üle.

Ka Riigikohus on asunud seisukohale, et kostja exceptio plurium vaide puhul vabaneb alimentide kohustusest ainult kahtluse tõttu, et teadmata on, kes mitmest isikust oli tõeliselt lapse isaks (mitte selle tõttu, et ema mitme mehega suguliselt läbi käinud). Suudab aga hageja kostja isasuse suhtes esile tuua mõjuvaid tõendusi (vereproovid, sarnasuse ekspertiis ja muud sarnast), siis võib kohus, kui ta neid tõendusi mõjuvaks peab, hagi ikkagi rahuldada.¹⁾ Peale eelnimetatud kaitsevahendite võib kostja ka tarvitada vereproovi ja ekspertiisi, mille kaudu, ^{nagu} (juba eelpool mainisin, saab kindlaks teha, kas kostja on lapse isa või ei, ning eitavust teatavatel kordadel eriti tõenäoliselt.

Kostja kaitsevahendiks, mille kaudu ta vabaneb alimentide maksmisest, tuleb lugeda ka kostja õigust saada laps enese juurde kasvatamiseks, kui see enam ei vaja emalikku abi. Seda kostja õigust väljendav BES § 172 on järgmine: Lapse kasvatamine kuulub isale aga juhul, kui tema, s.o. laps, enam ei vaja emalikku hoolt ja isa selle asemel, et anda

1) Õigus nr.9 - 1931.a.

vahendeid lapse ülalpidamiseks, soovib last ise üles kasvatada, siis seda ei saa isale keelata juhul, kui isa eluviisid osutuvad laitmatuks.

Kohtupraksises on asunud seisukohale, et laps ei vaja emalikku hoolt enam alates 7. eluaastast. Muidugi võib see norm kõikuda, vastavalt oludele. Tekib küsimus, kas eeltoodud kostja taotlus võib lahendatud saada vastuvaidluse-na lapse ema alimentide hagi või peab kohtule selleks esitama erilise hagi. Selle küsimuse on Riigikohus järgmiselt lahendanud: "Nõudes last enese kasvatada, peab isa tõendama, et laps ei vaja enam ema hoolt ning et lapse saatus ja korralik kasvatus on kindlustatud tema juures. Sellele isa taotlusele võib ema vastu vaielda, väites vastupidist. Järelikult tekib siin isa ja ema vahel tsiviilõiguslik tüli, mis vajab lahendust kohtuotsusega (TKS!). Kohtuotsuse tagajärjel, kui isa taotlus rahuldatakse, poleks emal enam õigust nõuda isalt lapse elatisraha. Kuna seega BES § 172 ettenähtud isa taotluse rahuldamine võtab emalt õiguse nõuda isalt lapsele elatist ning selle tagajärjel antakse

laps isa kasvatada, siis selline tsiviilõiguslik vaidlus lapse isa ja ema vahel tuleb lahendada isa poolt tõstetud nõude põhjal ning sellist küsimust ei või lahendada isa vaidluse põhjal tema vastu sihitud elatise taotlemise protsessis." 1)

Üldiselt on asutud seisukohale, et alimentide protsessis ei saa kostja esineda vastunõudmistega ega taotlustega tasaarvamiseks.

§ 7. Vallaslapse ja tema ema erinevad taotlused.

Vallaslapsele kuulub õigus saada oma isalt ülalpidamist, mida võivad kohtus taotleda kas tema ema või eestkostja või koguni kolmas isik, kes tegelikult lapse ülalpidamise kulud on kandnud. Lapse emale isiklikult kuulub Hoolekande seadus (RT 1925 - 120/121) § 24 teise lõike alusel õigus saada lapse isalt ülalpidamist neli nädalat enne ja kuus kuud pärast sünnitamist ning sünnitamisega ühendusesolevad arsti- ja ämmaemandakulud. Seda vallas-

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.429 R - 1937.a.

lapse emale kuuluvat õigust võib hageja taotleda koos alimentide hagiga vallaslapsele ja eraldi sellest, juhul kui lapse ülalpidamise tegelikud kulud on kandnud keegi kolmas isik.

§ 8. Hagi kindlustusest ja eeltäitmisest.

Hagi kindlustamise all mõistetakse kohtu poolt hageja palvel vastavate abinõude rakendamist, mis kindlustavad, et hageja taotlused saaks rahuldatud, juhul, kui hageja protsessi võidab. Alimentide hagi võib kindlustada ja eelkindlustada TKS ettenähtud mooduste ja korra kohaselt. Nii võib hageja alimentide hagi kindlustamiseks paluda arestida kostja vallasvara (TKS § 590 j.j.) või kanda kostja kinnisvarale hoiumärkus (TKS § 1823 j.j.). Hagi kindlustamist võib hageja paluda asja igas seisukorras pro faasis, kusjuures oleneb kohtu äranägemisest, kas ta leiab hagi kindlustamise palve rahuldamise tarviliku olevat või mitte. Ka on võimalik alimentide hagi eelkindlustamine, s.o. hagi kindlustuse palumine enne alimentide

hagi esitamist kohtule. Ka siin kohus, esitatud asiolusid arvestades, kas lubab eelkindlustust või mitte. Eelkindlustamise moodused on samad, mis juba kohtutoimetuses oleva hagi kindlustamise puhul, s.o. aresti panemine kostja vallasvarale ja palgale ning märkuste sissekandmine kostja nimel seisvatele kinnisvaradele kinnistusameti raamatutes, kinnisvara võlgadega koormamise ärahoidmiseks. Nagu juba eelpool vihjasin, ei ole nõudekindlustuse andmine alimentide protsessis kohtule kohuslik. Peab veel märkima, et nõudekindlustuse moodusena tunneb TKS ka kohtulikku käendust (TKS § 641 j.j.) ja allkirja võtmist kostjalt, et ta oma alalisest elukohast ei lahku (TKS § 652'), kuid need nõudekindlustuse viisid leiavad alimentide protsessis, nii nagu teisteski tsiviilprotsessides, väga harva rakendust.

Kohtuotsuse eeltäitmine alimentide protsessis. Eeltäitmise all mõistame mitte-seadusjõustunud kohtuotsuse täitmist. Üldpõhimõtte järgi kuuluvad kohtuotsused täitmisele alles siis, kui nad on seadusjõustunud, s.o. kui on möödu-

nud apellatsioonikaebuse esitamise tähtaeg I astme kohtu otsuse peale. Kuid erandina on lubatud kohtuotsust täita ka enne selle seadusjõustumist. Kohtuotsuse eeltäitmist peab hageja paluma, ning millistel kordadel hageja selline palve võib rahuldatud saada, seda fikseerivad TKS §§ 138, 138', 737 ja 737' ning järgmised. Millistel juhtudel võiks vallaslapse alimentide protsessis eeltäitmist lubada, on järgmised: 1) kui kostja võtab hagi õigeks, 2) kui kohtuotsus on tehtud tagaselja, või kui ka mitte tagaselja, kuid kaja põhjal, mis kostja andis esialgse tagaselja otsuse peale, mis oli lubatud eelsooritusele, 3) kui asjaolude kohaselt osutub üldse vajalikuks kohtuotsust kohe täita põhjusel, et kohtuotsuse edaspidine täitmine võiks hiljem osutada võimatuks või hageja võiks kanda sel korral tõsist kahju. Üldiselt peab ütleva, et kehtiv TKS vallaslapse alimendi hagile eelsoorituse suhtes mingisuguseid erandeid ei tee ega soodustusi ei anna.

§ 9. Kohtulikust sobingust ja väljaspool kohut

toimunud kokkuleppes alimentide suhtes.

Kohtulik kokkulepe - sobing - on leping, mille alusel pooled, s.o. hageja ja kostja on omavahel kokku leppinud kohtus arutuseloleva protsessi lõpetamiseks lepingus nimetatud tingimustel. Kohtulik kokkulepe on kohuslik mõlemale poolele ja selles asjas uut protsessi enam tõsta ei saa, mil juhul saab end kaitsta *exceptio rei transactae* ga, millel on sama jõud kui *exceptio rei iudicatae* 'l, s.o. vastuväitel, mis kaitseb sama protsessi uuesti algamise vastu, kui see protsess lõppes seadusjõulise kohtuotsusega.

Milline jõud on alimentide protsessis kostja ja lapse ema, kui hageja, vahel toimunud kohtulik kokkuleppel lapse suhtes, selles küsimuses on Riigikohus asunud seisukohale, et see kohtulik kokkulepe on kohuslik lapsele ainult sellel juhul, kui ta on lapsele kasulik. Ei osutu see kohtulik sobing aga lapsele kasulikuks, siis võib vaestelastekohus lapsele määrata uued eestkostjad, kes

võivad hakata taotlema kohtukorras lapsele uuesti ali-
mente, ilma et kostja saaks ennast kaitsta exceptio rei
transactae'ga, ja seda põhjusel, et BES § 402 põhjal ei
või eestkostja sõlmida kokkuleppeid, mis ei ole kasuli-
kud eestkostealusele.¹⁾ Üldiselt on sama põhimõtte kehtiv
ka väljaspool kohut toimunud kokkulepete suhtes, kus Riig-
gikohus on seletanud järgmist: "BES § 168 põhjal lasub
kohustus vallaslapsele anda tarvilikku ülalpidamist, kuni
see ise suudab seda endale hankida, eestkätt isal. See
kohustus järgneb isaduse faktist ja sellest kohustusest
isa ükskõlgselt loobuda ei või. Samuti ei saa vallaslap-
sele olla siduv kokkulepe, mis tema isa ja ema omavahel
sõlmisid selleks, et vabastada isa lõpulikult alimentide
maksmisest, vaid kui laps on sellises olukorras, et tal
pole ülalpidamist, siis BES § 168 põhjal on tal enesel
õigus nõuda ülalpidamist isalt. Muidugi on võimalik, et
isa võib lapse ülalpidamiseks perioodiliselt makstavate

Vastlase
kõh
kand

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.547 - 1933.a.

summade asemel tasuda ühekordselt vastava kapitali, kuid et lapse huvid sellejuures oleksid kaitstud, siis BES §§ 377, 386 ja 402 põhjal on kokkulepe, millega korraldatakse vallaslapsele alimentide maksmist, lapse suhtes keh-tiv ja kohuslik ainult siis, kui see on sõlmitud vaeste-lastekohtu kaastegevusel. Vaestelastekohtul on seejuures ülesandeks valvata, et lapse huvid oleksid kindlustatud, nimelt, et oleksid kindlad ja selged kokkuleppe alused ja tingimused, et makstav kapital oleks küllaldane lapse kasvatamiseks, ning et selle tasumine oleks kindlustatud; seejuures vaestelastekohus peab käsitlusele võtma küllal-dased kindlustusvahendid sellleks, et makstud kapitali ei raisataks kergemeelselt, vaid et sellest jatkuks lapse kasvatamiseks ja ülalpidamiseks.

Kui ka ema loobus isalt nõudmast kohtuotsusega välja-mõistetud alimente, ise aga last ei suuda ülal pidada, siis on selline kokkulepe ilmsesti moraali ja seaduse vastane (BES § 2922, 3214). See kokkulepe, millega lapse ema loo-bus isalt nõudmast lapse ülalpidamiseks mõistetud alimente,

ei või takistada lapse eestkostjat nõudmast isalt lapsele BES § 168 põhjal alimente, sest kui lapse ema enese nimel tõstis isa vastu isaduse kindlakstegemise ja alimentide hagi, milleks ta BES § 167 põhjal on õigustatud, sest et tal võis olla iseseisev huvi selle vastu, et lapse ülalpidamise koorem langeks eestkätt isale, ja kui ema selle protsessi peaks kaotama või väljamõistetud elatisest loobuma, siis see ei või takistada last avaldamast seadusliku esindaja - eestkostja - läbi hagi isaduse kindlakstegemiseks ja alimentide hagimiseks enese nimel (vt. Zwingmann VII nr.1245). Järelikult lapse ema iseseisev hagi ei saa lapse hagi suhtes omada ka TKS § 895 ettenähtud mõju (*exceptio iudicatae*).¹⁾

§ 10. Soovitatud uuendustest vallaslapse alimentide protsessi alal.

Kuna alimentide protsess olemasoleval kujul ei võimal-

1) Riigikohtu tsiv.toim.nr.146-R - 1938.a., mis on ära toodud juriidilises ajakirjas "Õigus" nr.1 - 1939.a.

da vallaslapsele küllaldaselt kiiret ja otstarbekohast ülalpidamise saamist oma vallasilast, seepärast on alimentide protsessi muutmise ja täiendamise läbiviimine kiireiseloomuliseks tunnistatud. Kuidas alimentide protsessi ja ühtlasem ka vastavat materjaalõigust tuleks muuta ja täiendada, selle kohta esitas riigikohtunik T.Grünthal IX õigusteadlaste päeval põhjaliku referaadi. T.Grünthali arvates peaks kõigepealt materjaalõigusest välja heidetama BES suurim nõrkus, exceptio plurium concumbentiumi instituut. Exceptio plurium võib väga hädaohtlikuks saada moraalile ja rahva õiglustundele, kuna ta meelitab mehi hoolitsema selle eest, et naine ühendusse astuks veel teiste meestega, ning et sellist ühendust tõestada, ei põlata ühtegi abinõu. On harilikuks nähteks, et igas vallaslapsesse puutuvast protsessis esinevad exceptio pluriumi tõestuseks kas lausa valed või igatahes väga kahklased tunnistajad. Eeltoodu ja veel paljude teiste põhjuste pärast ei peaks exceptio pluriumil kaasaja materjaalseaduses ruumi olema. Ka peaks alimentide nõudmise protsessis võimaldatama

lähemate sugulaste tunnistatena esinemist samal alusel, nagu see on abielulahutamise asjus ja kriminaalprotsessis, kus lähemad sugulased, kelle kohta on avaldatud taandust, kuulatakse tunnistajatena üle, kuid ilma vandeta.

Praegu kehtiva korra puuduseks alimentide protsessis tuleb lugeda ka kõrget hagihinda, s.o. 10 aasta või isegi 16 aasta alimentide kogusumma + teised kulud. See summa nõutakse lapse isalt kõigepealt sisse ühes sellesama määra järgi arvatud advokaadi taksirahadega ja tagajärg on tihti see, et sellest protsessist materjaalselt on võitnud riigikassa ja advokaat, laps aga ei saa midagi. Sellepärast ei peaks siin hagi hind mingil tingimusel mitte suurem olema kui üheaastane nõudesumma.

Hagejal peaks olema vaba valik hagi esitada kohtule kas lapse sündimise koha või lapse elamispaiga järele, mille tõttu oleks protsessi eduka läbiviimise jaoks tarvisminevaid tõendusid kohapeal kergem leida ja neid kohtule esitada.

Alimentideks väljamõistetud summad peaksid olema ees-

õigustatud seisukorras teiste nõuetega võrreldes, need
1)
rahad tuleksid välja anda enne teisi pretensioone.

Peaks lubatama alimentide hagide juures otsuse eel-
täitmist hoopis laiemal alusel kui praegu.

Meil on nõutud nende ja teistegi puuduste kõrvalda-
mist kehtivast seadustikust. Tsiviilseaduse ja Tsiviil-
protsessi eelnõu kõrvaldab mõningad neist, kuid siiski
mitte nii radikaalselt, nagu seda tarvis oleks.

1) Teataval määral on see nõue juba läbi viidud, vt.

TKS § 1215 p.3.

Kasutatud kirjandus loetelu.

1. Tsiviilkohtupidamise seadus.
2. Tsiviilkohtupidamise seaduse eelnõu 1936.a.
3. Balti eraseadus.
4. Tsiviilseaduse eelnõu 1936.a.
5. "System des Privatrechts", I Band, Dr.C.Erdmann.
6. "Abieluseadus ja Perekonnaõigus" - koostanud A.Peep.
7. IX õigusteadlaste päeva protokollid.
8. "Kohtuarstiteadus" Prof.Br.Med. G.Rooks.
9. Kohtuteseadustik.
10. Riigikohtu 1932 - 1938.a. otsustes leiduvate seaduseseletuste kogu. A.Buldas.
11. Juriidiline ajakiri "Õigus" 1932, 1936, 1937, 1938 ja 1939 aastakäigud.